

คำนำที่ 1

กระบวนวิชาประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่ (HI 463) เป็นกระบวนวิชาที่ศึกษาประวัติศาสตร์การต่างประเทศญี่ปุ่นให้เป็นประเทศที่เจริญทันสมัย และศึกษาการสถาปนาจักรวรรดิญี่ปุ่น กระบวนการสร้างความเจริญทันสมัยและกระบวนการสร้างจักรวรรดิเป็นสองกระบวนการที่มีบทบาทสำคัญยิ่งยวดในการพลิกโฉมหน้าประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นจากประเทศที่เคยอยู่โดดเดี่ยวมาเป็นมหาอำนาจที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในเวทีโลก จึงเป็นเรื่องที่ควรแก่การศึกษาถึงแนวความคิด จุดประสงค์ วิธีการและปัจจัยทั้งที่เป็นอุปสรรคและทั้งที่เป็นเครื่องเสริมส่งให้ญี่ปุ่นประสบความสำเร็จครั้งยิ่งใหญ่

เนื่องจากตำราและผลงานวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นนั้นมีปรากฏเผยแพร่ไม่ขาดสายทั้งจากนักวิชาการและนักประวัติศาสตร์ชาวญี่ปุ่นและชาวต่างประเทศ การศึกษาค้นคว้าเพื่อเขียนตำราประกอบการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่จึงมิได้ประสบความสำเร็จมากนักในด้านข้อมูลเนื้อหาของวิชาแต่อย่างใด ความยากลำบากกลับอยู่ที่การคัดเลือกตำราที่มีเนื้อหาอันเหมาะสมแก่ระดับภูมิปัญญาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีและทั้งสอดคล้องกับหลักสูตรกระบวนวิชาดังกล่าว ผู้เขียนได้พิจารณาเห็นว่า ตำราของนายบีสลีย์ (W.G. Beasley) ชื่อ *The Modern History of Japan* (New York : Frederic A. Praeger, 1969) มีความเหมาะสมตามจุดประสงค์ทั้งของหลักสูตรและทั้งของผู้เขียนเอง จึงได้ใช้หนังสือนี้เป็นหลักในการเขียนตำรานี้โดยตลอด โดยการแปลถอดความบ้าง แปลคำต่อคำบ้าง สรุปความโดยย่อบ้าง ตัดทอนข้อความบ้าง เป็นต้น ตามที่พิจารณาเห็นเหมาะสม

เนื้อหาของตำราอาจมีความละเอียดถี่ถ้วนด้วยเหตุมีจุดประสงค์จะให้นักศึกษาได้ศึกษาโดยละเอียดถึงกระบวนการสร้างชาติของญี่ปุ่นว่ามีอุปสรรคและความสำเร็จด้านใดและอย่างไรบ้าง เป็นการศึกษาเพื่อความเข้าใจทั้งประวัติศาสตร์และชาวญี่ปุ่นว่า เหตุใด ญี่ปุ่นจึงได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่เจริญทันสมัยทัดเทียมนานาอารยประเทศในโลกตะวันตก

ในการเขียนตำรานี้ ผู้เขียนได้เทียบเคียงบัญญัติชื่อบุคคล สิ่งของ สถานที่และอื่น ๆ ตามความสะดวกแก่การออกเสียงและช่วยให้จำได้ง่ายขึ้นสำหรับนักศึกษา โดยจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการออกเสียงที่ถูกต้องตามหลักภาษาศาสตร์ญี่ปุ่น

โดยที่ตำรา The Modern History of Japan ได้ให้รายละเอียดมากในด้านต่าง ๆ ของการสร้างประเทศญี่ปุ่นให้เจริญทันสมัย ผู้เขียนจึงหวังว่า หนังสือนี้ที่เขียนตามเค้าโครงตำราดังกล่าวจะมีคุณประโยชน์แก่การศึกษาให้เข้าใจทั้งประเทศและประชาชาติญี่ปุ่นดีขึ้น และจะมีคุณประโยชน์ใช้อ้างอิงหรือกระตุ้นให้มีการศึกษาประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นกว้างขวางยิ่งขึ้นในประเทศของเรา

ผู้เขียนขออน้อมคารวะนายบิตถีย์ ผู้เปรียบเสมือน “ครู” ของผู้เขียนทั้งในขณะที่ศึกษาใช้ตำราของท่าน และทั้งในบัดนี้ที่ได้ใช้ตำราของท่านให้เป็นประโยชน์แก่การสอนวิชาประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่ และผู้เขียนขออน้อมรับผิดชอบต่อความบกพร่องใด ๆ ที่จะพึงมีในหนังสือนี้โดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์

รองศาสตราจารย์จันทร์ฉาย ภัคธริคม
วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2526

คำนำครั้งที่ 2

ตำรานี้ได้ใช้ประกอบการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่มาเป็นเวลาสองปีแล้ว บัดนี้สมควรแก่เวลาที่จะต้องเขียนใหม่เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ แต่เนื่องจากผู้เขียนมีภารกิจราชการด้านอื่นที่ต้องปฏิบัติ ทำให้การเขียนตำราวิชานี้ใหม่ต้องล่าช้าไป และจำเป็นต้องใช้ตำราเดิมต่อไป ทั้งนี้ ตำราเดิมฉบับนี้ยังมีความเหมาะสมในด้านเนื้อหาที่จะใช้ประกอบการศึกษาวิชานี้เหมือนเดิม ในการพิมพ์ครั้งที่สองนี้ ผู้เขียนเพิ่มเติมรายละเอียดเรื่อง การเรียนการสอนและการประเมินผลไว้ท้ายเล่มด้วย และได้แก้ไขตัวสะกดตลอดจนข้อความที่ขาดหาย

ถึงกระนั้น ข้อบกพร่องยังคงจะมีปรากฏอยู่ และขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

รองศาสตราจารย์จันทร์ฉาย ภัคอรិคม

วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2528

คำนำครั้งที่ 3

ตำรานี้ได้ใช้ประกอบการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่ตั้งแต่ พ.ศ. 2526 และพิมพ์ครั้งที่สองมาแล้ว บัดนี้ตำราหมดแล้ว ผู้เขียนมีความตั้งใจจะปรับปรุงตำราใหม่หมด แต่ก็ยังดำเนินการไม่เรียบร้อยเป็นที่พอใจ จึงจำเป็นต้องพิมพ์ตำราเดิมก่อนเพื่อใช้ประกอบการบรรยาย

รองศาสตราจารย์จันทร์ฉาย ภัคอุทิศ

วันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2539

คำนำที่ 4

ตำรากระบวนวิชาประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่ (HI 463) เป็นตำราที่เรียบเรียงเมื่อ พ.ศ. 2525 ตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว 3 ครั้ง (พ.ศ. 2526, 2528 และ พ.ศ. 2539) ถือเป็นตำรากำมีอายุถึง 23 ปีมาแล้ว เนื้อหาของตำราก็นับว่าล้าหลังด้วย ผู้เขียนควรจะเรียบเรียงใหม่ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามความประสงค์ เพราะมีภารกิจราชการมาก ผู้เขียนตระหนักถึงความจำเป็นต้องเขียนตำราใหม่ให้เรียบร้อยทันกาลสมัย จึงได้ศึกษาค้นคว้าและคัดเลือกตำราที่จะใช้เป็นหลักในการเรียบเรียง บัดนี้ ผู้เขียนได้เรียบเรียงตำราใหม่เรียบร้อยแล้ว

ผู้เขียนได้ใช้ตำราของศาสตราจารย์แอนดรูว์ กอร์ดอน (Andrew Gordon) ศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ประจำมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard) เป็นตำราหลักในการเรียบเรียงตำราใหม่ ตำราชื่อ *A Modern History of Japan from Tokugawa Times to the Present* (New York, Oxford : Oxford University Press, 2003) ผู้เขียนได้แปลตำรานั้นโดยการแปลถอดความบ้าง ย่อความบ้างและแปลคำต่อคำบ้างตามแต่จะพิจารณาเห็นว่าเหมาะสม

แม้ตำรานี้จะเป็นตำราประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่ แต่ก็มีส่วนหนึ่งเป็นบทนำว่าด้วยภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นก่อน ค.ศ. 1600 บทนำนี้จะทำให้ศึกษาประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่ได้ลึกซึ้งถึงพื้นฐานประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมญี่ปุ่น

ในการเขียนตำราครั้งนี้ ผู้เขียนได้พยายามเทียบเสียงชื่อนุคคล ชื่อสถานที่และสิ่งของให้ถูกต้องหรือใกล้เคียงตามหลักการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น ยกเว้นคำที่ออกเสียงจนคุ้นแล้วและเป็นที่ยึดกันทั่วไป

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ตำราใหม่นี้จะมีคุณประโยชน์ทางวิชาการในด้านการส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นกว้างขวางและทำให้เราคนไทยรู้จักและเข้าใจประเทศชาติและประชาชาติญี่ปุ่นดียิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอโน้มเศียรทศศาสตราจารย์แอนดรูว์ กอร์ดอน ผู้เขียนตำราอันเป็นตำราหลักในการเรียบเรียงตำราใหม่ครั้งนี้ ผู้เขียนขอรับผิดชอบต่อความผิดพลาดอันใดที่อาจจะยังมีปรากฏในตำรา

รองศาสตราจารย์จันทร์ฉาย ภัคอธิคม

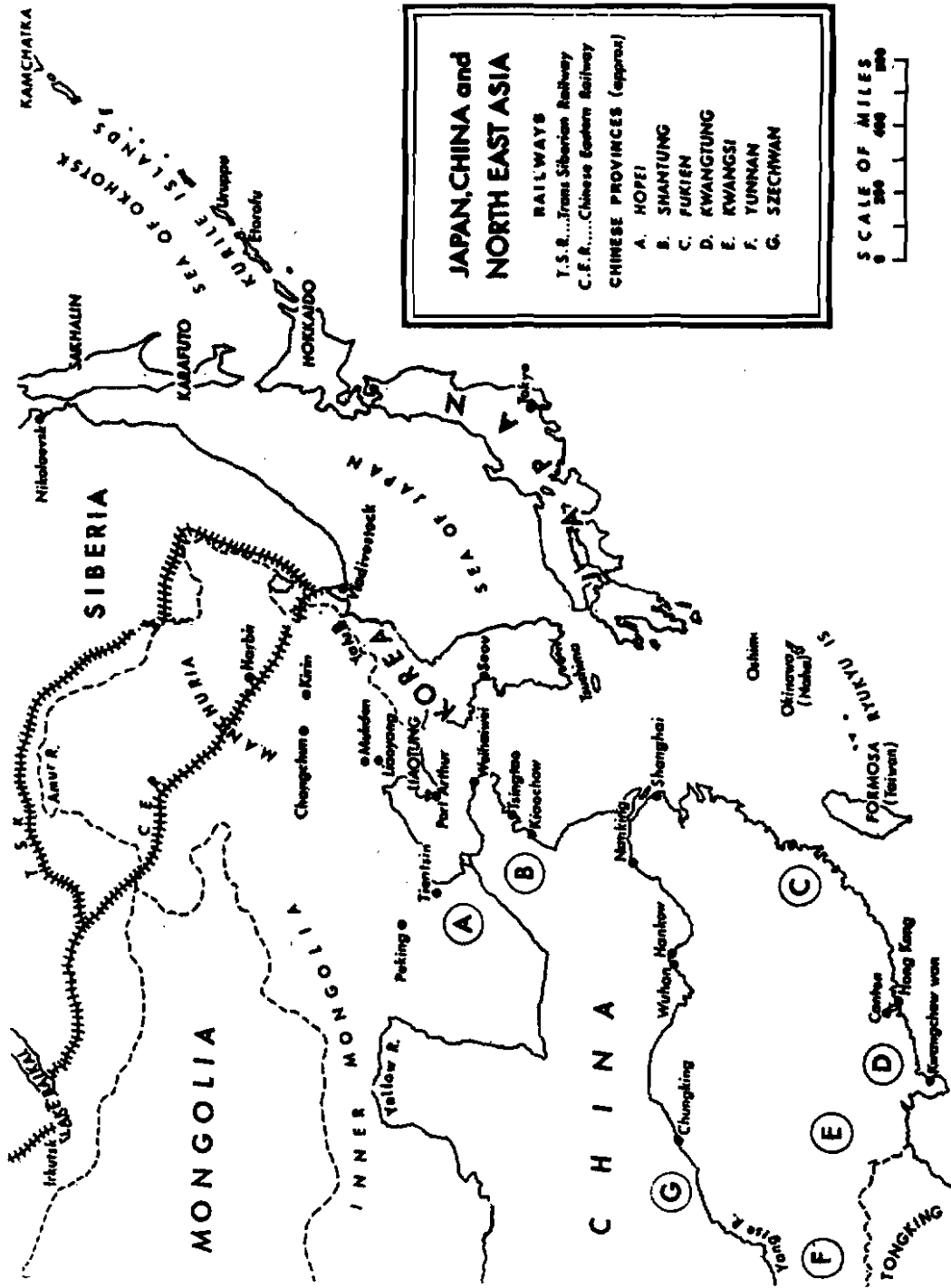
วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2549

คำนำครั้งที่ 5

ตำรากระบวนวิชาประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นสมัยใหม่ (HI 463) นี้ เป็นตำราที่แปลและเรียบเรียงพิมพ์เผยแพร่ใน พ.ศ. 2549 เป็นเวลา 4 ปีมาแล้ว สมควรเขียนใหม่เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ แต่ผู้เขียนยังมีการกิจราชการด้านอื่นที่ต้องปฏิบัติ ทำให้การศึกษาค้นคว้าไม่ต่อเนื่อง ไม่อาจเรียบเรียงใหม่ได้ให้ทันการพิมพ์ครั้งนี้ อีกทั้งตำรานี้ยังมีความเหมาะสมในด้านเนื้อหาข้อเท็จจริงที่จะใช้ประกอบการศึกษาได้ต่อไป จึงพิมพ์ใหม่ครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2

ศาสตราจารย์จันทร์ฉาย ภัคอรธิม

ภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มิถุนายน 2552

ญี่ปุ่น จีนและเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ

